

Litteraturliste:

- Bredal, Anja 1998 *Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn*. Oslo: Kompetansesenter for likestilling
- Bredal, Anja 1999 *Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap i Norden*. Tema Nord 1999:604. København: Nordisk Ministerråd

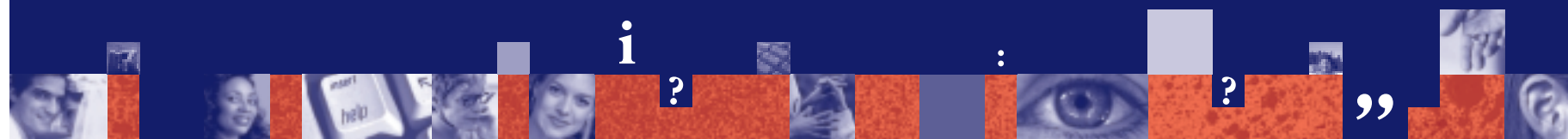
Materiell i forbindelse med Handlingsplan mot tvangsekteskap:

- *Handlingsplan mot tvangsekteskap*. Oslo: Barne- og familiedepartementet, 1998. Q-0980/2
- *Sluttrapport fra seminaret TVANGSEKTESKAP, Quality Ambassadeur Hotell Drammen, 20.-21. april 1998*. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1019B
- *Syn på ekteskap blant hinduer, buddhister, sikher, muslimer og kristne*. Utarbeidet av Berit Thorbjørnsrud. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1020B
- *Tvangsekteskap – en utfordring for deg som er ansatt i det offentlige*. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1021B
- *Tvangsekteskap. Informasjon til foreldre*. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1022B
- *Tvangsekteskap. Informasjonskort til ungdom*. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1026B
- *Lover og konvensjoner relatert til tvangsekteskap*. Oslo: Barne- og familiedepartementet, 2001, Q-1027B
- *Systematisering av erfaringer fra arbeid mot tvangsekteskap*. Utarbeidet av Camilla Kayed. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001, Q-1023B
- *Tiltak mot tvangsekteskap – veileder for offentlige ansatte i møte med ungdom som trues med eller utsettes for tvangsekteskap*. Utarbeidet av Per Øyvind Bastøe. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001. Q-1025B
- *Hva vet du om meg?* Video. Utarbeidet av Cliff A Moustache, Nordic Black Theatre og Tanvir Ul Hassan, Kreativ Media Produksjon. Oslo: Barne- og familiedepartementet 2001. Q-1024B

Utgitt av: Barne- og familiedepartementet, 2001
Opplag: 5000

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplere fra:
Statens forvaltningstjeneste
Informasjonsforvaltning
Postboks 8169 Dep, 0034 Oslo
E-post: ifa3-bestilling@ft.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonsnummer: Q-1021

Tvangsekteskap – en utfordring for deg som er ansatt i det offentlige

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep,
0030 Oslo
www.bfd.dep.no

Er du ansatt i sosial- og barneverntjenesten, helsetjenesten, skolen eller politiet har du plikt til å hjelpe en person som opplever seg utsatt for tvangsekteskap. Som offentlig ansatt har du en plikt og et ansvar for å ivareta denne personens rettigheter etter norsk lov.

Denne brosjyren kan ikke gi deg alle svarene, men si noe kort om hva problemet kan være, hvem som må engasjere seg og hvor en kan få hjelp og informasjon.

Nye utfordringer og grunnleggende prinsipper

Vårt lovverk legger til grunn at inngåelse av ekteskap er en frivillig handling. Det innebærer at begge parter, som modne og selvstendige individer, foretar egne valg.

I dag er det mange unge mennesker som aksepterer råd, veiledning og aktiv deltakelse fra sine foreldre i valg av ektefelle. En slik praksis blir ofte betegnet som arrangert ekteskap.

Når en av partene ikke ønsker å gifte seg, og ikke opplever å ha mulighet til å nekte, oppstår tvangsekteskap. Tvangsekteskap er forbudt etter norsk lov.

Denne problematikken er en utfordring for alle offentlige instanser som har som oppgave å tilby tjenester. Konflikter som oppstår på grunn av tvangsekteskap forutsetter de samme faglige prinsippene som anvendes for alt arbeid med mennesker: Respekt, tillit, taushetsplikt og medvirkning i egen problemløsning.

Sammensatte problemer og tverrfaglighet

Problemer i forhold til tvangsekteskap er mangeartede og krever tverrfaglig innsats. Slike saker krever at sosial- og barneverntjenesten, helsetjenesten, skole, politi og jurister/advokater arbeider sammen for å fremskaffe nødvendig informasjon og gi råd.

Kvalifiserte fagfolk, både med og uten innvandrerbakgrunn og

representanter fra ulike innvandrersorganisasjoner med erfaring fra dette arbeidet, kan være nyttige medspillere i et team. I en tverrfaglig situasjon, kan alle bidra til nytenking og utradisjonelle tilnærminger.

Informasjon

Kunnskap om problemene med tvangsekteskap er viktig for å styrke alle som berøres, og forebygge at det oppstår myter og misforståelser. Det er derfor viktig at alle offentlig ansatte har tilgang på saklig og relevant informasjon. Du kan bruke Barne- og familiedepartementets veileder og annet materiell som er utgitt om arbeid mot tvangsekteskap og du kan kontakte ulike organisasjoner som vil bidra med informasjon og dele sine erfaringer.

Offentlige instanser bør også selv være aktive for å øke sin kunnskap. I samarbeid med relevante miljøer av innvandrere og andre kan det arrangeres møter og seminar om for eksempel ekteskapsloven, utlendingsloven, dialogføring og kriseløsning. Målet er at alle offentlige og private tjenester skal inneha en økt forståelse for hvilke muligheter som foreligger når en konflikt oppstår.

Konfliktløsning

Hvis en ungdom eller voksen er redd for – eller har mistanke om – at foreldrene har planer om ekteskap som hun/han ikke vil eller ønsker, er det viktig at den det gjelder får hjelp og støtte. I mange tilfelle vil offentlig ansatte ha begrenset kunnskap både om den unges og foreldrenes opplevelser. Det er derfor viktig å være tilgjengelig og bruke tid til å høre hva partene har å si. I en konflikt-situasjon må imidlertid det offentlige hjelpeapparatet arbeide på ungdommens premisser, og ivareta dennes rettigheter etter norsk lov. Konfliktløsning kan være en mulig metode som del av prosessen. Men dette må vurderes nøye i den enkelte sak og aldri gå ut over den svake partens rettigheter.

Krisetiltak

Offentlige myndigheter har plikt til å handle når en person er i krise og står i fare for å bli tvangsgiftet. Er vedkommende under 18 år har barnevernet plikt til å hindre at overgrep skjer. Melding om slike akutte og dramatiske forhold utløser undersøkelsesplikten, og om nødvendig må barneverntjenesten vurdere tiltak som beskytter ungdommen.

Lærere og skolehelsesøster har også en særlig oppgave for at ungdom får riktig hjelp med problemer som gjelder deres redsel for tvangsekteskap. Er vedkommende over 18 år kan det være nødvendig å sette inn tiltak fra sosialtjenesten som midlertidig bolig, hjelp til livsopphold og beskyttelse fra politiet. Videre er det viktig å formidle hjelp til advokat, støttegrupper, frivillige organisasjoner og lignende.

Profesjonalitet og integritet

Å arbeide med saker som gjelder tvangsekteskap er en krevende utfordring. Slike saker utfordrer ofte eget verdigrunnlag, noe som kan påvirke arbeidet på en utilsiktet måte. I slike situasjoner kan arbeidet kvalitetsikres ved å ha en medansvarlig, eller at man får veiledning eller lignende. Målet er å sikre kvalitet og integritet i innhenting og bearbeiding av informasjonen i saken.

Ressurser og kontakter

Ta kontakt med Informasjonstelefonen mot tvangsekteskap **815 55 201** som ble opprettet av Barne- og familiedepartementet i april 2000, og drives i regi av Oslo Røde Kors Internasjonale Senter (ORKIS).

